

Icelandic Museum
of Natural History
Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík
S./Tel. 577 1800
nmsi@nmsi.is
www.nmsi.is

Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis
B/t Nefnda- og greiningarsvið Alþingis (nefnasvid@althingi.is)

Reykjavík, 9. mars 2023.

Varðar: Umsögn Náttúruminjasafns Íslands um frumvarp til laga um breytingu á safnalögum, lögum um Þjóðminjasafn Íslands og lögum um Náttúruminjasafn Íslands (samráð og skipunartími), 741. mál.

Vísað er í ósk Allsherjar- og menntamálanefndar dags. 2. mars 2023 um umsögn Náttúruminjasafns Íslands við framangreint mál. nr. 741.

Náttúruminjasafn Íslands vísar í fyrri umsögn sína um málið (dags. 16. nóvember 2022) og fagnar framangreindu lagafrumvarpi sem felur í sér annars vegar aukið samráð milli ráðherra safnamála, safnaráðs og safnageirans almennt og hins vegar aukið samræmi milli höfuðsafnanna þriggja hvað varðar skipunartíma forstöðumanna safnanna.

Umsögn

Hvað varðar Náttúruminjasafnið þá tekur lagafrumvarpið einvörðungu til 1. mgr. 5 gr. laga nr. 35/2007. Gildandi ákvæði 1. mgr. 5. greinar laga nr. 35/2007 eru eftirfarandi:

„5. gr.

[Ráðherra] ¹⁾ skipar forstöðumann Náttúruminjasafns Íslands, safnstjóra, til fimm ára í senn. Skal safnstjóri hafa háskólamenntun og staðgóða þekkingu á starfssviði safnsins. Safnstjóri situr í safnaráði samkvæmt stöðu sinni.“ ¹⁾[L. 126/2011, 449. gr.](#)“

Frumvarpstíllagan varðandi 1. mgr. 5. gr. er eftirfarandi (viðbætur og úrfellingar rauðmerktar):

„5. gr.

[Ráðherra] ¹⁾ skipar forstöðumann Náttúruminjasafns Íslands, safnstjóra, til fimm ára í senn. **Endurnýja má skipun forstöðumanns einu sinni til næstu fimm ára.** Skal safnstjóri hafa háskólamenntun og staðgóða þekkingu á starfssviði safnsins. **Safnstjóri situr í safnaráði samkvæmt stöðu sinni.** ¹⁾[L. 126/2011, 449. gr.](#)“

Ekki er gerð athugasemd við viðbótina um að heimila endurnýjun á skipun í forstöðumannsembættið til næstu fimm ára, enda þjónar það vel markmiði lagafrumvarpsins um að samræma ákvæði um skipunartíma forstöðumanna höfuðsafnanna.

Hins vegar er gerð athugasemd við það að fella brott úr gildandi lögum 3 málsliðinn í 1. mgr. 5 gr. sem fjallar um setu forstöðumanns höfuðsafnsins í safnaráði. Nú háttar þannig til að forstöðumenn allra þriggja höfuðsafnanna sitja fundi safnaráðs lögum samkvæmt, þ.e. „*Forstöðumenn höfuðsafna sitja fundi safnaráðs stöðu sinnar vegna.*“ (Safnalög nr. 141/2011, 3. mgr. 7.gr.). Þessi skipan og ákvæði í

safnalögum er mjög af hinu góða og eflir allt í þrennt, tengsl milli safnaráðs og höfuðsafnanna þriggja, tengsl höfuðsafnanna við safnageirann almennt og innbyrðis tengsl höfuðsafnanna þriggja.

Gildandi ákvæði í lögnum um Náttúruminjasafn Íslands, þ.e. 3. málslíður í 1. mgr. 5 gr., treystir og hnekkir á þessari mikilvægu stöðu Náttúruminjasafnsins sem höfuðsafns gagnvart safnaráði og safnageiranum almennt.

Í framangreindu ljósi er lagst gegn því að fella brott 3. málslíð 1. mgr. 5gr. Á hinn bóginn er lagt til að breyta málslíðnum til samræmis við það sem stendur í 3. mgr. 7 gr. safnalaga. Þá er einnig lagt til í skyni samræmingar og einföldunar að fella brott og skipta út orðinu „safnstjóri“ fyrir orðinu „forstöðumaður“ í bæði 1. og 2. málslíð 1. mgr. 5. gr. og í 1. málslíð 2. mgr. 5.gr. Orðið „safnstjóri“ kemur einvörðungu fyrir í 5. gr. laga um Náttúruminjasafn Íslands, en er ekki að finna í lögum um Þjóðminjasafn Íslands né lögum um Listasafn Íslands. Breytingatillaga Náttúruminjasafnsins á 1. mgr. og 2. mgr. 5. gr. lítur þá út á eftirfarandi hátt:

„5. gr.

[Ráðherra] ¹⁾ skipar forstöðumann Náttúruminjasafns Íslands, ~~safnstjóra~~, til fimm ára í senn.

Endurnýja má skipun forstöðumanns einu sinni til næstu fimm ára. Skal forstöðumaður hafa háskólamenntun og staðgóða þekkingu á starfssviði safnsins. Forstöðumaður situr fundi safnaráðs stöðu sinnar vegna.

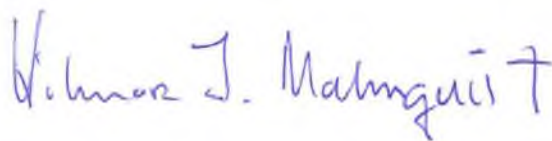
Forstöðumaður ~~Safnstjóri~~ er stjórnandi safnsins og mótar stefnu þess. Hann er ábyrgur gagnvart ráðherra fyrir fjárhagslegum rekstri og starfsemi safnsins.

¹⁾[L. 126/2011, 449. gr.](#)“

Til að gæta samræmis meðal höfuðsafnanna þriggja og styrkja tengslin við safnaráð er ennfremur lagt til að ákvæðið um setu forstöðumanns á fundum safnaráðs skuli tekin upp í lögum um Þjóðminjasafn Íslands og Listasafn Íslands.

Þá hnykkir Náttúruminjasafnið aftur á þeim tilmælum sínum í fyrra erindi safnsins vegna þessa máls (dags. 16. nóvember 2022), þess efnis að ákvæði um skipunartíma eins og lagt er til hér í umræddu lagafrumvarpi skyldi gilda um forstöðumenn allra ríkisstofnana landsins, enda skulu embættismenn skipaðir til fimm ára í senn, nema annað sé tekið fram í lögum (sbr. lög. nr. 70/1996, 23. gr., 1.mgr.).

Virðingarfyllst,

Hilmar J. Malmquist forstöðumaður.